

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**MINISTERSTWO PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego**

KRAJOWY STANDARD KOMPETENCJI ZAWODOWYCH

**Producent zdrowej żywności
(611402)**

Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

Publikacja opracowana w ramach projektu systemowego pn. „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”. Priorytet I PO KL, Działanie 1.1

Krajowy standard kompetencji zawodowych Producent zdrowej żywności (611402)

© Copyright by Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2013

Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonane za podaniem źródła

ISBN 978-83-7951-000-9 (całość)

ISBN 978-83-7951-170-9 (170)

Nakład 1000 egz.

Publikacja bezpłatna

Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

00-697 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 65/79, tel. (22) 237-00-00, fax (22) 237-00-99

e-mail: sekretariat@crzl.gov.pl <http://www.crzl.gov.pl>

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – Państwowego Instytutu Badawczego
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (48) 364-42-41, fax (48) 364-47-65

e-mail: instytut@itee.radom.pl <http://www.itee.radom.pl>

Spis treści

1. Dane identyfikacyjne zawodu	4
1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach	4
1.2. Notka metodologiczna i autorzy.....	4
2. Opis zawodu.....	6
2.1. Synteza zawodu	6
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu	6
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)	6
2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu	7
2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/walidacji kompetencji	7
2.7. Zadania zawodowe	8
2.8. Wykaz kompetencji zawodowych	8
2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK	9
3. Opis kompetencji zawodowych	10
3.1. Planowanie i organizowanie uprawy roślin i produkcji produktów ekologicznych Kz1	10
3.2. Organizowanie promocji, sprzedaży i dystrybucji żywności Kz2.....	12
3.3. Kompetencje społeczne KzS	13
4. Profil kompetencji kluczowych	14
5. Słownik	15

1. Dane identyfikacyjne zawodu

1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach

Według Klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy (KZiS 2010):

611402 Producent zdrowej żywności

Grupa wielka 6 – Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy (w Międzynarodowej Klasyfikacji Standardów Edukacyjnych ISCED 2011 – poziom 3).

Grupa elementarna 6114 – Rolnicy upraw mieszanych (w Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie 6114 Mixed crop growers).

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

Sekcja A. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, Dział 01. Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową, Sekcja C. Przetwórstwo przemysłowe, Dział 10. Produkcja artykułów spożywczych

1.2. Notka metodologiczna i autorzy

Opis standardu kompetencji zawodowych wykonano na podstawie: analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz głównie wyników badań analitycznych na 15 stanowiskach pracy w 15 przedsiębiorstwach (małe – 1, mikro – 14 w tym produkcyjne – 15), przeprowadzonych w kwietniu 2013 r.

Zespół Ekspercki:

- Monika Grono – Szkoła Policealna im. prof. Zbigniewa Religi w Olsztynie,
- Tadeusz Szynekiewicz – Bio Food Sp. z o.o. w Ciechocinie,
- Ewa Smuk-Stratenwerth – Stowarzyszenia Ekologiczno-Kulturalne Ziarno w Grzybowie, własna firma szkoleniowo-produkcyjna Geissen Peter w Grzybowie,
- Ewa Zając – Szkoła Policealna im. prof. Zbigniewa Religi w Olsztynie.

Ewaluatorzy:

- Artur Tymiński – Firma Symbio w Lublinie,
- Irena Czerkawska – Zespół Szkół Ekonomicznych w Brzegu.

Recenzenci:

- Mieczysław Babalski – Wytwórnia Makaronu BIO w Pokrzydowie,
- Ewa Rembiałkowska – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

Komisja Branżowa (zatwierdzająca):

- Renata Górna (przewodnicząca) – Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych w Warszawie,
- Edyta Jaroszevska-Nowak – Stowarzyszenie Ekoland w Pokrzydłowie,
- Teresa Borzęcka – Stowarzyszenie Ekolubelszczyzna w Lublinie,
- Marcin Gabriel – Związek Pracodawców Warszawy i Mazowsza w Warszawie.

Data zatwierdzenia:

- 10.10.2013 r.

2. Opis zawodu

2.1. Synteza zawodu

Producent zdrowej żywności prowadzi produkcję roślinną zgodnie z systemem certyfikacji ekologicznej.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu

Producent zdrowej żywności jest zawodem o charakterze produkcyjnym. Celem jego pracy jest wytworzenie surowców roślinnych oraz żywnościowych produktów przetworzonych zgodnie z systemem kontroli i certyfikacji ekologicznej. Producent zdrowej żywności kieruje gospodarstwem ekologicznym i/lub zakładem przetwórstwa żywności ekologicznej. Działalność producenta polega na wytworzeniu produktów ekologicznych. Powinien posiadać wiedzę z zakresu metod wytwarzania, przechowywania i transportu żywności ekologicznej oraz podstawową wiedzę z zakresu przedsiębiorczości. Jego obowiązkiem jest zachowanie odpowiednich norm produkcyjnych i jakościowych przy produkcji ekologicznej żywności oraz, w razie potrzeby, przy magazynowaniu. Producent zdrowej żywności wykorzystuje ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze stosowane w produkcji roślinnej. Oblicza opłacalność prowadzonej produkcji i zaopatruje gospodarstwo w środki produkcji.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Miejszem pracy producenta zdrowej żywności jest gospodarstwo ekologiczne. Zależnie od wielkości gospodarstwa i wytwarzanych produktów może wykonywać pracę samodzielnie lub zatrudniać pracowników. Podczas wykonywania zadań zawodowych użytkowany jest ciężki sprzęt rolniczy oraz urządzenia i maszyny do produkcji i przechowywania produktów ekologicznych. Praca odbywa się głównie na świeżym powietrzu, ale również w pomieszczeniach produkcyjnych i magazynach. Bezpieczeństwo zdrowotne żywności oraz produkcja żywności zgodnie z systemem kontroli i certyfikacji stanowi priorytet działań producenta. Ze względu na różnorodność wytwarzanych produktów ekologicznych producent zdrowej żywności musi dobierać odpowiednią technologię oraz uwzględniać warunki atmosferyczne, płodozmian i zmiernowanie produkcji roślinnej, nawożenie naturalne. W czasie wykonywania pracy ciągnikami i maszynami rolniczymi występują zagrożenia

dla zdrowia i życia. Z tego względu ważne jest przestrzeganie zasad BHP, ergonomii i ochrony ppoż. Z racji dużego wysiłku fizycznego mogą pojawić się choroby zwyrodnieniowe układu kostno-stawowego, zwłaszcza w obrębie kręgosłupa w odcinku lędźwiowym.

2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu

Wykonywanie zawodu producenta zdrowej żywności wymaga sprawności fizycznej i wytrzymałości na wysiłek fizyczny. Producent powinien być odporny na zmienność warunków atmosferycznych. Bardzo ważna jest rzetelność oraz odpowiedzialność za wyprodukowaną żywność, oraz świadomość wpływu żywności na zdrowie konsumentów. Specyfika zawodu wymaga uzdolnień technicznych, ze względu na konieczność obsługi, konserwacji i napraw maszyn i sprzętów w gospodarstwie ekologicznym. Nienormowany czas pracy wymaga dyspozycyjności, samodyscypliny, dokładności i dobrej organizacji pracy. Osoby zajmujące się produkcją żywności ekologicznej nie mogą być nosicielami chorób zakaźnych. Niepełnosprawność fizyczna – w zależności od jej stopnia – ogranicza lub wyklucza wykonywanie tego zawodu.

2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Zawód producenta zdrowej żywności można uzyskać poprzez podanie gospodarstwa kontroli i uzyskanie certyfikatu zgodności produkcji ekologicznej od jednostek certyfikujących. Pożądane jest posiadanie wykształcenia zasadniczego zawodowego w zakresie rolnictwa. Przed rozpoczęciem prowadzenia gospodarstwa ekologicznego rolnik powinien ukończyć tzw. podstawowy kurs rolnictwa ekologicznego. Wymagane jest też posiadanie prawa jazdy kat. B+E oraz uprawnień do prowadzenia i obsługi pojazdów rolniczych.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/ walidacji kompetencji

Producent zdrowej żywności powinien co roku odnawiać certyfikat zgodności produkcji ekologicznej. Producent zdrowej żywności może się doskonalić na specjalistycznych kursach i szkoleniach. W ramach dokształcenia producenci mogą uczestniczyć w praktykach w gospodarstwach ekologicznych w kraju i za granicą – staż trwa od 2 miesięcy do 1 roku. Producent zdrowej żywności może kontynuować kształcenie w systemie formalnym w średnich i wyższych szkołach na kierunkach

rolniczych o specjalizacji rolnictwo ekologiczne. Rozwój zawodowy sprzyja zwiększaniu produktywności, poszerzaniu asortymentu produkowanych środków spożywczych, poszukiwaniu nowych rozwiązań technicznych i technologicznych oraz zdobywaniu coraz większej liczby odbiorców. Rozbudowa przedsiębiorstwa powoduje lepsze wyniki finansowe, wzmacnia pozycję producenta na rynku oraz zwiększa poczucie satysfakcji z wykonywanej pracy

2.7. Zadania zawodowe

- Z1. Dobieranie gatunków i odmian roślin do warunków środowiskowych oraz specjalizacji gospodarstwa (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z2. Uprawianie produktów roślinnych (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z3. Produkowanie produktów ekologicznych (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z4. Przechowywanie produktów i przygotowywanie do sprzedaży (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z5. Obsługiwanie i konserwacja maszyn i urządzeń produkcyjnych (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z6. Sprzedawanie i dystrybucja produktów ekologicznych (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z7. Promowanie wytwarzanych produktów ekologicznych (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z8. Prowadzenie dokumentacji związanej z produkcją ekologicznej żywności (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z9. Organizowanie pracy zgodnie z zasadami BHP, ochrony ppoż., ochrony środowiska i ergonomii (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).

2.8. Wykaz kompetencji zawodowych

- Kz1 – Planowanie i organizowanie uprawy roślin i produkcji produktów ekologicznych (potrzebne do wykonywania zadań Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z9).
- Kz2 – Organizowanie promocji, sprzedaży i dystrybucji żywności (potrzebne do wykonywania zadań Z6, Z7, Z8, Z9).
- KzS – Kompetencje społeczne (potrzebne do wykonywania zadań Z1÷Z9).

2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK

Kompetencje zawodowe potrzebne do wykonywania zadań w zawodzie sugeruje się wykorzystać do opisu kwalifikacji na **poziomie 3** właściwym dla wykształcenia zasadniczego zawodowego w Europejskiej i Polskiej Ramie Kwalifikacji. Poziom ten jest uzasadniony miejscem usytuowania zawodu w Klasyfikacji zawodów i specjalności (grupa wielka 6 i jej odpowiednik w ISCED 2011).

Osoba wykonująca zawód producenta zdrowej żywności:

- 1) w zakresie wiedzy: zna podstawowe fakty, zasady, procesy i pojęcia ogólne; zna i rozumie podstawowe zależności w zawodzie producenta zdrowej żywności oraz w szerszym zakresie elementarne uwarunkowania prowadzonej działalności w branży rolniczej;
- 2) w zakresie umiejętności: ma umiejętności wymagane do realizacji niezbyt prostych zadań i rozwiązywania prostych, typowych problemów w zawodzie – poprzez dobieranie podstawowych metod, narzędzi, materiałów i informacji dotyczących produkcji zdrowej żywności; potrafi wykonywać zadania według ogólnej instrukcji, w częściowo zmiennych warunkach; umie odbierać i formułować niezbyt złożone wypowiedzi, także bardzo proste wypowiedzi w języku obcym.

3. Opis kompetencji zawodowych

Opis kompetencji dotyczy tylko kompetencji zawodowych zdefiniowanych w badaniach na stanowiskach pracy.

Wykonanie zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z9 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz1.

3.1. Planowanie i organizowanie uprawy roślin i produkcji produktów ekologicznych Kz1

Wiedza – zna i rozumie podstawowe fakty, zasady, procesy, pojęcia ogólne i zależności związane z planowaniem i organizowaniem uprawy roślin i produkcją produktów ekologicznych oraz ze współpracą z klientami w tym obszarze pracy, w szczególności zna:

- zasady BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie produkcji ekologicznej żywności;
- akty prawne normujące rolnictwo ekologiczne w Polsce;
- procesy produkcji ekologicznej;
- metody badania i oceny zasobności gleby;
- zasady płodozmianu w gospodarstwie ekologicznym;
- zasady stosowania biologicznych środków ochrony roślin;
- zasady nawożenia gleb w gospodarstwie ekologicznym;
- proces przetwarzania zebranych plonów w produkty ekologiczne;
- zasady eksploatacji i konserwacji maszyn wykorzystywanych podczas produkcji w gospodarstwie ekologicznym;

Umiejętności – wykonuje niezbyt proste zadania związane z planowaniem i organizowaniem uprawy roślin i produkcją produktów ekologicznych według określonej instrukcji – w częściowo zmieniających warunkach, potrafi:

- przestrzegać zasad BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie produkcji ekologicznej żywności;
- stosować normy prawne dotyczące rolnictwa ekologicznego obowiązujące w Polsce;
- dobierać procesy produkcji ekologicznej do możliwości i potrzeb gospodarstwa;
- oceniać poziom żyzności gleby;
- stosować chemiczną analizę gleby do właściwego nawożenia nawozami dopuszczonymi w rolnictwie ekologicznym;
- stosować płodozmian;
- stosować zabiegi profilaktyczne wzmacniające odporność roślin;
- dobierać zasady ekologicznej ochrony roślin przed chorobami, chwastami i szkodnikami;

- zasady magazynowania zebranych plonów i produktów ekologicznych;
- zasady organizacji pracy w gospodarstwie ekologicznym;
- metody oceny własnych działań dotyczących produkcji ekologicznej.
- gospodarować odpadami organicznymi w gospodarstwie (np. kompostować, ściółkować);
- rozróżniać i stosować nawozy ekologiczne w gospodarstwie;
- przetwarzać plony w produkty ekologiczne;
- obsługiwać i nadzorować maszyny i urządzenia wykorzystywane podczas produkcji w gospodarstwie ekologicznym;
- magazynować plony rolne i produkty ekologiczne;
- organizować pracę swoją i pracowników zatrudnionych w gospodarstwie;
- prowadzić rachunkowość rolną i oceniać efektywności gospodarowania;
- prowadzić dokumentację dotyczącą produkcji w gospodarstwie ekologicznym.

Wykonanie zadań zawodowych Z6, Z7, Z8, Z9 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz2.

3.2. Organizowanie promocji, sprzedaży i dystrybucji żywności Kz2

Wiedza – zna i rozumie podstawowe fakty, zasady, procesy, pojęcia ogólne i zależności związane z promocją, sprzedażą i dystrybucją żywności ekologicznej oraz ze współpracą z klientami w tym obszarze pracy, w szczególności zna:

- zasady BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie promocji, sprzedaży i dystrybucji zdrowej żywności;
- zasady tworzenia wizerunku firmy i marki produktu;
- zasady organizacji rynku produktów ekologicznych;
- zasady dystrybucji i sprzedaży produktów ekologicznych;
- regulaminy dotyczące rejestracji i ochrony produktów ekologicznych;
- zasady prowadzenia dokumentacji związanej z dystrybucją i sprzedażą produktów ekologicznych;
- metody oceny działań dotyczących dystrybucji i sprzedaży produktów ekologicznych.

Umiejętności – wykonuje niezbyt proste zadania związane z promocją, sprzedażą i dystrybucją zdrowej żywności według określonej instrukcji w częściowo zmiennych warunkach, potrafi:

- stosować zasady BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie promocji, sprzedaży i dystrybucji ekologicznej żywności;
- zarządzać gospodarstwem ekologicznym;
- prowadzić działania promocyjne;
- interpretować dane na temat zmieniającego się rynku produktów ekologicznych;
- wprowadzać do produkcji poszukiwane przez konsumentów produkty ekologiczne;
- interpretować i stosować regulaminy dotyczące rejestracji i ochrony produktów ekologicznych;
- współpracować z klientami i innymi firmami;
- tworzyć biznesplany i obliczać opłacalność przedsięwzięcia;
- ocenić słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia przedsięwzięcia.

Wykonanie wszystkich zidentyfikowanych w standardzie zadań zawodowych wymaga posiadania kompetencji społecznych KzS.

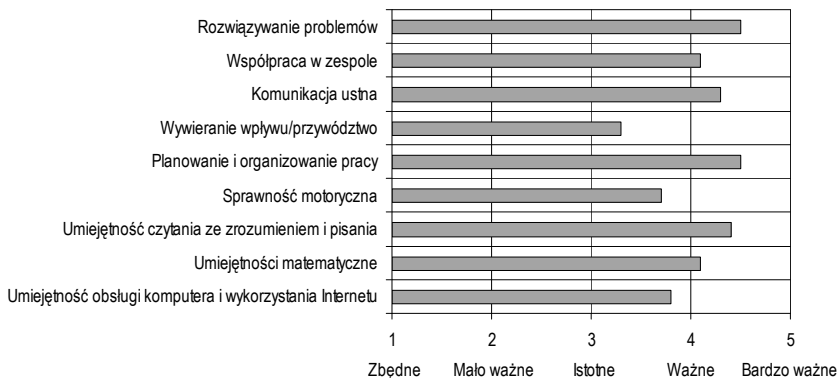
3.3. Kompetencje społeczne KzS:

- ponosi odpowiedzialność za prowadzenie produkcji roślinnej zgodnie z systemem certyfikacji ekologicznej,
- pracuje częściowo samodzielnie i podejmuje współpracę w zorganizowanych warunkach pracy gospodarstwa ekologicznego,
- ocenia wpływ swoich działań realizowanych w ramach współpracy zespołowej w gospodarstwie ekologicznym i ponosi odpowiedzialność za ich skutki,
- dostosowuje zachowanie do zmian w środowisku pracy gospodarstwa ekologicznego.

4. Profil kompetencji kluczowych

Ocenę ważności kompetencji kluczowych dla zawodu producenta zdrowej żywności przedstawia rys. 1.

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu 611402 Producent zdrowej żywności

5. Słownik

Zawód	– zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło dochodów.
Specjalność	– jest wynikiem podziału pracy w ramach zawodu, zawiera część czynności o podobnym charakterze (związanych z wykonywaną funkcją lub przedmiotem pracy) wymagających pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki.
Zadanie zawodowe	– logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu, wyodrębniony ze względu na rodzaj lub sposób wykonywania czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się produktem, usługą lub decyzją.
Kompetencje zawodowe	– wszystko to, co pracownik wie, rozumie i potrafi wykonać, odpowiednio do sytuacji w miejscu pracy. Opisywane są trzema zbiorami: wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.
Wiedza	– zbiór opisów faktów, zasad, teorii i praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Umiejętności	– zdolność wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Kompetencje społeczne	– zdolność autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym oraz kształtowania własnego rozwoju, z uwzględnieniem kontekstu etycznego.
Kompetencje kluczowe	– wiedza, umiejętności i postawy odpowiednie do sytuacji, niezbędne do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia.
Standard kompetencji zawodowych	– norma opisująca kompetencje zawodowe konieczne do wykonywania zadań zawodowych wchodzących w skład zawodu, akceptowana przez przedstawicieli organizacji zawodowych i branżowych, pracodawców, pracobiorców i innych kluczowych partnerów społecznych.
Kwalifikacja	– zestaw efektów uczenia się (zasób wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych), których osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez uprawnioną instytucję.
Europejska Rama Kwalifikacji	– przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji, umożliwiający porównywanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych krajach. W Europejskiej Ramie Kwalifikacji wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się; stanowią one układ odniesienia krajowych ram kwalifikacji.
Polska Rama Kwalifikacji	– opis hierarchii poziomów kwalifikacji wpisywanych do zintegrowanego rejestru kwalifikacji w Polsce.
Krajowy System Kwalifikacji	– ogół rozwiązań służących ustanawianiu i nadawaniu kwalifikacji (potwierdzaniu efektów uczenia się) oraz zapewnianiu ich jakości.